

7849

stas is akkoord LB 5/7

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

RUBRICERING
Staatssecretaris

Directie Participatie &
Decentrale Voorzieningen
Afdeling Specifieke
Participatievoorzieningen

Contactpersoon

Datum
22 juni 2016

Onze referentie
2016-0000149467

nota

Voor akkoord met voor zomerreces toegezegde brief aan TK over 'toeslagenproblemen door papieren inkomen voor personen in het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz)

Akkoord SG/DG

1 Status nota

Ter beslissing

2 Aanleiding

- Tijdens het AO Belastingdienst 31-3-2016 met de commissie Financiën heeft staatssecretaris Wiebes de TK voor het zomerreces een brief toegezegd over oplossingen voor het "papieren inkomen"-probleem waarmee een deel van de Bbz-gerechtigden kampen. Het Bbz valt onder beleidsverantwoordelijkheid SZW. Deze nota verzoekt u akkoord te gaan met bijgesloten brief die mede namens u wordt verzonden.

3 Beslispunten/advies/beslistermijn

- Op 1 juni jl. tijdens het AO Belastingdienst over de 17e halfjaarsrapportage van de Belastingdienst heeft de TK 'gedreigd' met een interpellatiedebat met staatssecretaris Wiebes en u als er voor het zomerreces geen brief ligt.
- Kunt u uiterlijk donderdag 30 juni a.s. aangeven of u akkoord bent met bijgevoegde brief met daarin het voorstel de eindheffingsvariant als oplossing voor te stellen?

4 Kernpunten

- Het systeem van het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz) houdt rekening met de manier waarop ondernemers te werk gaan, maar sluit niet goed aan op het toeslagenstelsel.
- Zelfstandigen kunnen op grond van het Bbz in slechte jaren of bij de start vanuit de uitkering leenbijstand krijgen van de gemeente. De Bbz-lening kan in het daaropvolgende jaar worden omgezet in een gift (bijstand om niet) en geldt dan als belastbaar inkomen. De gift kan leiden tot verlies van toeslagen, incl. terug- en invordering, vanwege bijtelling inkomen 'op papier' dat feitelijk in het voorafgaande jaar is genoten (om die reden wordt gesproken over het 'papieren inkomen'-probleem). Jaarlijks krijgen gemiddeld zo'n 4100 mensen een Bbz-uitkering en lopen volgens een grove schatting (precieze aantallen zijn

RUBRICERING

Pagina 1 van 2

00012

niet bekend) van de gemeenten 1000-1500 gevallen¹ tegen het probleem van het papieren inkomen aan.

- De Nationale Ombudsman heeft zich hun probleem aangetrokken. In 2010 heeft de TK voor het eerst Kamervragen gesteld hierover en in 2013 en 2016 nogmaals. De TK zit er nu bovenop.
- Behalve Financiën (voortouw) en SZW zijn ook BZK, VWS en gemeenten betrokken.
- Afgelopen periode zijn diverse oplossingsvarianten de revue gepasseerd. De brief aan de TK gaat op de voornaamste onderzochte oplossingsrichtingen in.
- De meeste varianten vallen af of vanwege tegenstand bij één der betrokken departementen of bij gemeenten.
- In principe willen gemeenten vasthouden aan de al jaren bestaande Bbz-systematiek die zo weinig mogelijk administratieve lasten oplevert voor Bbz-gerechtigden met Bbz-uitkering.
- We kunnen concluderen dat er geen gezamenlijk gedragen (win-win) oplossing is. Alle oplossingen hebben (meer of minder) ongewenste effecten, in de uitvoering (bij overheid en/of gemeenten en/of andere bijstandsgerechtigden) en/of vanuit wetgevingsperspectief (precedentwerking, toename complexiteit).
- Drie van de kansrijkste oplossingen zijn dit voorjaar gepeild bij het uitvoeringspanel gemeenten. Het gaat om twee toerekeningsvarianten die regelen dat het papieren inkomen wordt toegerekend tot het jaar waarop (leen)bijstand is genoten. Zo'n variant heeft de heer Omtzigt (CDA-kamerlid) tijdens voormeld AO Belastingdienst voorgesteld. De derde is een fiscale variant: Eindheffing. Bij eindheffing wordt op het moment dat de leenbijstand wordt omgezet in bijstand om niet (gift), deze kwijtschelding 'als eindheffingsbestanddeel aangemerkt'. Dit houdt in dat over het Bbz-inkomen geen belasting wordt geheven bij de Bbz-gerechtigde, maar uitsluitend bij de verstrekker van de bijstand, in casu de gemeente. De zelfstandige gaat dan wel een onbedoeld voordeel missen), nl. de mogelijkheid de door de gemeente afgedragen loonheffing over de gift 'terug' te krijgen op grond van aftrekposten.
- De reacties van gemeenten in het uitvoeringspanel over hun voorkeur voor een variant zijn verdeeld gebleken.
- De toerekeningsvarianten stuiten vrijwel unaniem op bezwaren van geraadpleegde gemeenten dat het onwerkbaar is en/of extra administratieve lasten genereert voor de Bbz-gerechtigden.
- Individuele gemeenten hebben tot op heden hun eigen maatwerkoplossingen voor deze problematiek gevonden. In de brief wordt daarom aangegeven dat het ook een optie is om het zo te laten zoals het nu is, de gemeenten zelf vrijheid en de ruimte te geven voor maatwerk binnen de bestaande kaders en geen generieke oplossing voor het probleem voor te schrijven.
- Alles afwegende wordt in de brief de eindheffingsvariant voorgesteld. Deze variant biedt een structurele oplossing voor het papieren inkomen.
- De betrokken departementen zijn eensgezind voorstander van eindheffing. Weliswaar loopt een aantal Bbz-gerechtigden een onbedoeld voordeel bij eindheffing mis, maar het sociaal vangnet waar het Bbz voor is bedoeld, blijft geborgd. Gemeenten blijven verdeeld, maar achten deze variant werkbaar en beter dan de toerekeningsvarianten.
- Met de brief wordt tegelijkertijd de motie nagekomen die Financiën (en SZW) vraagt een oplossing uit te werken (en daarover te rapporteren in het Belastingplan 2017).

Directie Participatie & Decentrale Voorzieningen
Afdeling Specifieke Participatievoorzieningen

Datum
22 juni 2016

Onze referentie
2016-0000149467

¹ Bij economisch herstel zijn deze aantallen volgens geraadpleegde gemeenten lager, omdat meer ondernemers zullen overleven dan wel meer starters succesvol zullen starten.